

ת"ד 196/07/13 - מדינת ישראל נגד בלאל מחאמיד

בית משפט השלום לתעבורה בחדרה

ת"ד 196-07-13 מדינת ישראל נ' מחאמיד
תיק חיצוני:

בפני	כב' השופטת טל תדמור-זמיר
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	בלאל מחאמיד

החלטה

עניינה של החלטה זו - בקשת הנאשם לפסוק לו הוצאות ושכר טרחת עו"ד בהתבסס על הוראת סעיף 80(א) לחוק העונשין תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

1. העובדות הצריכות לענין

כנגד הנאשם הוגש כתב אישום אשר ייחס לו עבירות של אי ציות לתמרור 301 (תן זכות קדימה) ונהיגה בקלות ראש.

הנאשם הודה בנהיגה אך כפר באחריות לתאונה וטען כי הנהג המעורב הוא האחראי לתאונה, שכן הוא נסע בניגוד לכיוון התנועה, בכביש חד סטרי. כי כך, נשמעו ראיות בתיק.

לאחר שמיעת הראיות זוכה הנאשם מהעבירות מושא כתב האישום, תוך שנקבע כי בנסיבות בהן הנהג המעורב נסע בניגוד לחוק והגיח מכיוון שהנאשם לא אמור היה לצפותו, הנאשם לא אמור היה ליתן לו זכות קדימה ולכן אין להטיל עליו את האחריות לתאונה.

2. טענות הצדדים

הנאשם טען כי המאשימה התרשלה לאורך כל ההליך, הן בניהול החקירה בתיק (ביקור בזירה בחלוף חודשים מקרות התאונה ועריכת בדיקות בתנאים שונים מהתנאים ששררו בעת התאונה) והן בהגשת כתב האישום נגד הנאשם, חרף נהיגתו של הנהג המעורב בניגוד לכיוון התנועה וחרף הודאת הנהג המעורב באחריותו לתאונה והסכמתו כי חברת הביטוח שלו תפצה את הנאשם.

לטענת הנאשם הוא פנה פעמים מספר למאשימה בבקשה לבטל את כתב האישום נגדו, אולם ללא הועיל.

על כן, ובשים לב לזיכוי המוחלט מהעבירות שיוחסו לו, ביקש הנאשם לפסוק לו הוצאות הגנה סבירות.

המאשימה טענה כילא מתקיימות בעניינו של הנאשם דרישות סעיף 80 לחוק העונשין, שכן טרם הגשת כתב האישום היתה קיימת תשתית ראייתית, שהיה בה כדי לבסס אצל "תובע סביר" ציפייה להרשעה, כפי שנקבע בפסיקה ולא די בכך שהנאשם זוכה, כדי לפסוק לו פיצוי.

כן טענה המאשימה כי פסיקת הוצאות בגין עצם ניהול ההליך הפלילי תהווה תמריץ שלילי לעבודת המשטרה ותפגע באינטרס הציבורי שבהעמדת עבריינים לדין.

המאשימה הוסיפה וטענה כי הנאשם לא הוכיח שנגרם לו נזק במידה הדרושה לפסיקת הוצאות ומכל הנימוקים לעיל, ביקשה לדחות הבקשה.

3. דין

סעיף 80 לחוק העונשין קובע -

"80. (א) משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 בסכום שייראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור."

קרי, בית המשפט רשאי לפסוק לנאשם הוצאות הגנה באחת משתיים - מקום בו לא היה בסיס לאשמה או, לחילופין, כאשר קיימות נסיבות אחרות המצדיקות זאת.

הנטל להוכחת קיומן של כל אחת משתי העילות המצדיקות פיצוי והחזר הוצאות הגנה למי שזוכה - רובץ על כתפי הנאשם (כאן יוער, כי הזכות לפיצוי לפי סעיף 80 לחוק העונשין לא שוללת מנאשם שזוכה לתבוע את נזקיו מכוח העילות הנזיקיות הכלליות, על דרך של הגשת תובענה אזרחית נגד המדינה, ובלבד שעילות אלה מתקיימות בעניינו (ראה ע"פ 5097/10 גל (אשר) בוגנים נ' מדינת ישראל (15.1.13) (להלן: "פרשת בוגנים").

3.1 האם לא היה יסוד לאשמה?

הלכה היא כי אין די בזיכוי כדי לזכות הנאשם בפיצויים הקבועים בחוק ונדרשת הוכחה כי לא היה יסוד לאשמה או יסוד סביר להרשעה, טרם הגשת כתב האישום נגדו (ע"פ 4466/98 ראמי דבש נ' מדינת ישראל (22.1.02) (להלן: "הלכת דבש").

המבחן שנקבע לשם כך הוא מבחן "התובע הסביר" ו"הסיכוי הסביר להרשעה", לפיו יש לבחון באופן אובייקטיבי האם לנוכח התשתית הראייתית שהיתה מונחת בפני התביעה, היה תובע סביר וזהיר מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום. נקבע כי רק מקום בו הוכח כי יש בהגשת כתב האישום מצב קיצוני של אי-סבירות בולטת, יהא בכך כדי לקיים את דרישת העדר יסוד לאשמה. עוד נקבע כי מדובר בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת (ראה למשל **פרשת בוגנים**, פסקה 18, כמו גם ע"פ 5205/04 פנחס גואטה נ' מדינת ישראל (3.7.07)).

ברע"פ 6402/12 עאדל אלוחידי נ' מדינת ישראל (5.9.12) חזר בית המשפט על ההלכה וקבע:

"... החלופה לפיה "לא היה יסוד האשמה" היא מתוחמת צרה ודווקנית ביותר, ותחולתה מוגבלת רק לאותם מקרים מיוחדים שבהם העמדת הנאשם לדין לקתה באי-סבירות בולטת... לפיכך, התערבותו של בית משפט-זה בשיקול הדעת של רשויות התביעה בעניין זה, תהיה מצומצמת ונדירה ביותר."

ב"כ המאשימה הפנה בתגובתו להודעת הנאשם במשטרה, כמו גם לעדותו בבית המשפט, לפיהן בכיוון נסיעתו אכן הוצב תמרור האט ותן זכות קדימה.

הטענה לפיה הנהג המעורב נסע בניגוד לכיוון התנועה אמנם עלתה כבר בשלב החקירה, אולם בוחן התנועה התייחס אליה ולמרות זאת קבע כי הנאשם הוא שהיה אחראי לתאונה.

באשר לטענות הנאשם ככל שהן נוגעות להתרשלות בניהול החקירה - על פי ההלכה הפסוקה, הדגש במבחן הסיכוי הסביר להרשעה מושם על שיקול דעת המאשימה ולא על מחדלי החקירה המשטרית (ע"פ 1042/13 עובדיה קקון נ' מ"י (25.6.14)).

לאור האמור, כשלנגד עיני המאשימה עמדו הודאת הנאשם בהצבת תמרור בכיוון נסיעתו, לצד קביעת בוחן התנועה, אני סבורה כי לא ניתן לומר שלא היה יסוד להגשת כתב האישום נגד הנאשם או כי זו לקתה בחוסר סבירות.

3.2 האם קיימות נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת פיצוי?

במסגרת עילה זו בית המשפט אמור להפעיל את סמכותו בגישה מרחיבה, בשים לב לזכויות הבסיס החוקתיות, המעוגנות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ולשינויים הפרשניים המתחייבים מחוק היסוד האמור, קרי, על בית המשפט להסתכל על ההליך כולו במבט-על ובצורה כוללת.

שיקול זה מדגיש את העובדה כי פסיקת פיצוי והחזר הוצאות מהווה, במקרים הראויים, גם מעין אמצעי לפיקוח ולבקרה על התביעה ויש בה כדי לשפר ולאזן את מעמדו של היחיד כלפי המדינה, כפי שנקבע בהלכת דבש:

"בעילה זו שתי קבוצות של נסיבות - אלה הנוגעות להליך המשפטי, ואלה הנוגעות לנסיבות אינדיווידואליות של הנאשם. בראשונות נכללות התנהגותה של התביעה במהלך המשפט והשתלשלות העניינים האחרת שבו. מקרה שבו מלכתחילה אמנם היה יסוד להאשמה, ולא הייתה באותו שלב התרשלות מצד התביעה, אלא שלאחר הגשת כתב-האישום נפל פגם בהתנהגותה, ופגם זה הביא להשהיית הזיכוי או להארכת המעצר - הוא מקרה הנופל בגדר הקבוצה הראשונה שבעילה השנייה... בחשבון הקבוצה האחרת עשויים לבוא סבל חריג ועינוי דין חמור שבאו על הנאשם בעטיו של ההליך המשפטי אף בהיעדר "אשם" מצד התביעה. הענקת הפיצויים במקרה זה יש בה מידה של חמלה וחסד."

מאידך גיסא, בעת השימוש בעילה זו, על בית המשפט להתחשב בשיקולים הציבוריים הנוגעים בצורך שלא להביא להרתעת-יתר של התביעה מלהעמיד אדם לדין מקום שנאספו ראיות מספיקות להגשת כתב אישום (ראו **פרשת בוגנים**, פסקה 19).

לאחר שבחנתי נסיבותיו של התיק דנן על חומר הראיות שבו, לרבות את אופן ניהול התביעה ואת העובדה כי התקיימו בו שלושה דיונים בלבד (הקראה ושתי ישיבות הוכחות) עד להכרעת הדין בה זוכה הנאשם, לא מצאתי כי מדובר בנסיבות שיש בהן כדי להיעתר לבקשה.

במסגרת המבחן של "נסיבות אחרות המצדיקות זאת" אפשר שיינתן משקל למחדלי החקירה, אלא שהשאלה היא האם מחדלי החקירה הם עניין שברשלנות או בזדון. בנסיבות דנן איני סבורה כי מתוך החומר שהונח לפניי ניתן לבסס מסקנה כלשהי בהקשר זה וגם משום כך איני סבורה כי ניתן לפסוק לנאשם פיצוי בגין העילה האמורה.

זאת ועוד, מעבר לאי הנוחות הטבועה באופן אינהרנטי בהליך הפלילי, לא הוכיח הנאשם כי נגרם לו "עוול" או נזק חריג ויוצא דופן שיש בו כדי להצדיק פיצויים מכח סעיף 80 לחוק העונשין (ראה לעניין זה ע"פ 1986/11 **פלוני נ' מ"י**

.(12.3.13)

לאור כל האמור, הריני דוחה הבקשה.

המזכירות תעביר לצדדים העתק ההחלטה.

ניתנה היום, י"א תשרי תשע"ה, 05 אוקטובר 2014, בהעדר הצדדים.